

Tematski prikaz

PODROČJE UPORABE LISTINE EVROPSKE UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH

Področje uporabe Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je opredeljeno v njenem členu 51, ki določa:

„1. Določbe [...] [L]istine se uporabljajo za institucije, organe, urade in agencije Unije ob spoštovanju načela subsidiarnosti, za države članice pa samo, ko izvajajo pravo Unije. Zato spoštujejo pravice, upoštevajo načela in spodbujajo njihovo uporabo v skladu s svojimi pristojnostmi in ob spoštovanju meja pristojnosti Unije, ki so ji dodeljene v Pogodbah.

2. [L]istina ne razširja področja uporabe prava Unije preko pristojnosti Unije niti ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije in ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v Pogodbah.“

Sodišče je v zvezi s pravnimi akti Unije izvedlo nadzor na podlagi temeljnih pravic v svoji sodni praksi, ki se nanaša na veljavnost nekaterih aktov sekundarnega prava,¹ in pojasnilo, da je treba akte, kot so direktive prava Unije, nujno razlagati ob upoštevanju temeljnih pravic.²

Kar zadeva države članice, je Sodišče v okviru številnih predlogov za sprejetje predhodne odločbe odločalo o pojmu „izvajanje prava Unije“ in med drugim navedlo seznam elementov, ki se lahko upoštevajo pri ugotavljanju, ali neka nacionalna zakonodaja spada pod ta pojem.

¹ Glej zlasti sodbo Sodišča z dne 8. aprila 2014 v zadevi Digital Rights Ireland ter Seitlinger in drugi (C-293/12, EU:C:2014:238, točka 69).

² Glej zlasti sodbo Sodišča z dne 13. maja 2014 v zadevi Google Spain in Google (C-131/12, EU:C:2014:317, točke 68 in naslednje).

I. Uporaba Listine za institucije, organe, urade in agencije Unije

Sodba z dne 20. septembra 2016 (veliki senat), Ledra Advertising/Komisija in ECB (od C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701)

Republika Ciper, katere valuta je euro, je po težavah, s katerimi se je v začetku leta 2012 srečalo nekaj bank s sedežem v tej državi članici, Evropski mehanizem za stabilnost (EMS)³ zaprosila za finančno pomoč. Ta pomoč se je morala zagotoviti v okviru programa makroekonomskih prilagoditev, ki se morajo konkretizirati v memorandumu o soglasju, o katerem se pogaja zlasti Komisija v imenu EMS. Tak memorandum sta Republika Ciper in EMS podpisala 26. aprila 2013. Tožeče stranke v glavni stvari, imetniki vlog pri nekaterih bankah s sedežem na Cipru, so nato pri Splošnem sodišču vložile tožbe za razglasitev ničnosti nekaterih točk navedenega memoranduma in nadomestilo škode, za katero menijo, da jim je nastala. Po njihovem mnenju je bila ta škoda posledica vključitve spornih točk v memorandum o soglasju in hkrati tega, da je Komisija kršila svojo obveznost paziti, da je ta memorandum skladen s pravom Unije, zlasti s členom 17(1) (lastninska pravica) Listine. Potem ko je Splošno sodišče njihove tožbe razglasilo za delno nedopustne in delno neutemeljene, so tožeče stranke vložile pritožbe pri Sodišču.

Sodišče je glede vprašanja, ali se Listina v tem primeru uporablja, poudarilo, da države članice sicer ne izvajajo prava Unije v okviru Pogodbe o ustanovitvi EMS, tako da se Listina nanje v tem okviru ne nanaša, se pa Listina nanaša na institucije Unije, tudi kadar delujejo zunaj pravnega okvira Unije.

Sodišče je dodalo, da mora Komisija pri sprejemanju memoranduma o soglasju, kot je tisti z dne 26. aprila 2013, tako v skladu s členom 17(1) PEU, ki ji nalaga splošno nalogo nadzora nad uporabo prava Unije, kot v skladu s členom 13(3) in (4) Pogodbe o ustanovitvi EMS, ki ji nalaga skrb za to, da so memorandum o soglasju, ki jih sklene EMS, v skladu s pravom Unije, zagotavljati skladnost takega memoranduma s temeljnimi pravicami, zajamčenimi z Listino. Sodišče je zato v zvezi s tožbo zaradi odgovornosti sklenilo, da je bilo v obravnavani zadevi treba preučiti, ali je Komisija v okviru sprejetja memoranduma o soglasju z dne 26. aprila 2013 prispevala k dovolj resni kršitvi lastninske pravice tožečih strank v smislu člena 17(1) Listine (točki 67 in 68).⁴

3 Pogodba o ustanovitvi evropskega mehanizma za stabilnost, ki so jo 2. februarja 2012 v Bruslju (Belgija) sklenile Kraljevina Belgija, Zvezna republika Nemčija, Republika Estonija, Irska, Helenska republika, Kraljevina Španija, Francoska republika, Italijanska republika, Republika Ciper, Veliko vojvodstvo Luksemburg, Republika Malta, Kraljevina Nizozemska, Republika Avstrija, Portugalska republika, Republika Slovenija, Slovaška republika in Republika Finska. Ta pogodba je začela veljati 27. septembra 2012.

4 Ta sodba je bila predstavljena v Letnem poročilu 2016, str. 61.

II. Uporaba Listine za države članice: pojem „izvajanje prava Unije“

1. Načela, ki se uporabljajo

Sodba z dne 26. februarja 2013 (veliki senat), Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105)

V glavni stvari je potekal postopek med Åklagaren (državno tožilstvo) in H. Åkerbergom Franssonom v zvezi s pregonom zadnjenavedenega zaradi hude davčne zatajitve. Bil je namreč obtožen, da je v svojih davčnih napovedih za davčni leti 2004 in 2005 navedel neresnične podatke, zaradi katerih je bil državni proračun prikrajšan za prihodke iz naslova dohodnine in davka na dodano vrednost (v nadaljevanju: DDV). Kazensko je bil preganjan tudi zaradi neprijave prispevkov delodajalca za referenčni obdobji, in sicer oktober 2004 in oktober 2005, zaradi česar so bile organizacije za socialno varnost prikrajšane za prihodke.

H. Åkerbergu Franssonu je davčna uprava za obe zadevni davčni leti naložila več sankcij, in sicer sankcije v zvezi s prihodki iz njegove gospodarske dejavnosti, v zvezi z DDV in v zvezi s prispevki delodajalca. V zvezi s temi sankcijami so bile naložene obresti, pritožba na upravno sodišče pa ni bila vložena. Odločba, s katero so bile naložene sankcije, je temeljila na istih dejanjih navajanja neresničnih podatkov, kot jih je navedlo tožilstvo v kazenskem postopku.

Predložitveno sodišče se je zato spraševalo, ali je treba obtožni akt zoper H. Åkerberga Franssona zavreči, ker je bil v drugem postopku že kaznovan za ista dejanja, saj bi se to sicer lahko štelo za kršitev prepovedi dvakratnega kaznovanja iz člena 4 Protokola št. 7 k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in iz člena 50 Listine. Sodišču je zato med drugim zastavilo vprašanje, ali načelo *ne bis in idem* iz člena 50 Listine nasprotuje temu, da se zaradi davčne zatajitve sproži kazenski pregon zoper obdolženca, kadar je ta že bil kaznovan z davčno globo za ista dejanja navajanja neresničnih podatkov.

Sodišče je v okviru preučitve vprašanja, ali je pristojno, najprej opozorilo, da je področje uporabe Listine glede ravnanja držav članic opredeljeno v njenem členu 51(1), v skladu s katerim se določbe Listine za države članice uporabljajo samo, ko izvajajo pravo Unije. V zvezi s tem je navedlo, da se temeljne pravice, ki jih zagotavlja pravni red Unije, uporabljajo v vseh položajih, ki jih ureja pravo Unije, ne pa v drugih položajih. Sodišče je poudarilo, da nacionalne ureditve, ki ne spada v okvir prava Unije, zato ne more presojati glede na Listino. Če pa, nasprotno, taka nacionalna ureditev spada na področje uporabe prava Unije, mora Sodišče, ki mu je predložen predlog za sprejetje predhodne odločbe, podati vse elemente razlage, ki jih nacionalno sodišče potrebuje za presojo skladnosti te ureditve s temeljnimi pravicami, katerih spoštovanje zagotavlja (točke od 17 do 23).⁵

V obravnavanem primeru je Sodišče poudarilo, da so davčne globe, ki so bile naložene H. Åkerbergu Franssonu, in kazenski pregon, ki je bil sprožen zoper njega, deloma povezani z njegovim neizpolnjevanjem obveznosti prijavitve podatkov v zvezi z DDV. Po eni strani je menilo, da iz členov 2, 250(1) in 273 Direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost ter člena 4(3) PEU izhaja, da mora vsaka država članica sprejeti vse potrebne zakonske in upravne ukrepe za zagotovitev, da je DDV, dolgovan na njenem ozemlju, pobran v celoti, in se boriti proti zatajitvam. Po drugi strani pa je ugotovilo, da člen 325 PDEU državam članicam nalaga, da nezakonita dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, preprečujejo z ukrepi, ki delujejo odvračilno in so učinkoviti, in v zvezi s tem navedlo, da lastna sredstva Unije v skladu s členom 2(1) Sklepa 2007/436/ES med drugim zajemajo prihodke iz uporabe enotne stopnje za usklajeno osnovo za odmero DDV, ki je

⁵ Ta sodba je bila predstavljena v Letnem poročilu 2013, str. 16.

določena v skladu s pravili prava Unije. Na podlagi tega je sklepalo, da davčne globe in kazenski pregon zaradi davčne zatajitve, kot so globe, ki so bile naložene H. Åkerbergu Franssonu, in kazenski pregon, ki je bil sprožen zoper njega, zaradi neresničnosti informacij, ki jih je podal v zvezi z DDV, pomenijo izvajanje členov 2, 250(1) in 273 Direktive 2006/112/ES ter člena 325 PDEU in torej prava Unije v smislu člena 51(1) Listine. Zato je je ugotovilo, da je pristojno, da odgovori na zastavljena vprašanja za predhodno odločanje in poda vse potrebne elemente razlage, ki jih predložitveno sodišče potrebuje za presojo skladnosti nacionalne ureditve z načelom *ne bis in idem* iz člena 50 Listine (točke od 24 do 27 in 31).

Sodba z dne 10. julija 2014, Julian Hernández in drugi (C-198/13, EU:C:2014:2055)

Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil vložen v okviru spora med sedmimi zaposlenimi na eni strani ter njihovimi insolventnimi delodajalci in špansko državo na drugi glede izplačila plač, dolgovanih tem zaposlenim zaradi odpovedi njihovega delovnega razmerja, ki jo je nacionalno sodišče razglasilo za nično.

V skladu s špansko ureditvijo, ki se je uporabljala v obravnavani zadevi, lahko delodajalec od španske države zahteva plačilo nadomestila za plače, ki so zapadle v plačilo med postopkom izpodbijanja odpovedi delovnega razmerja po 60. delovnem dnevu od vložitve tožbe. Če delodajalec teh plač ni izplačal in je začasno insolventen, lahko zadevni zaposleni s subrogacijo po zakonu zahteva izplačilo navedenih plač neposredno od te države članice.

Tako je predložitveno sodišče vprašalo, ali ta ureditev spada na področje uporabe Direktive 2008/94/ES⁶ in ali člen 20 (enakost pred zakonom) Listine taki ureditvi nasprotuje, ker se ta uporablja le v primeru nedopustne odpovedi delovnega razmerja, ne pa tudi v primeru nične odpovedi delovnega razmerja.

Sodišče je najprej spomnilo, da zgolj dejstvo, da nacionalni ukrep spada na področje, na katerem ima Unija pristojnosti, tega ukrepa ne umesti na področje uporabe prava Unije in torej ne povzroči uporabe Listine. Nato je navedlo, da je treba za ugotovitev, ali nacionalni ukrep pomeni izvajanje prava Unije v smislu člena 51(1) Listine, poleg drugih elementov preveriti, ali je cilj zadevne nacionalne ureditve izvajanje določbe prava Unije, kakšna je narava te ureditve in ali ta ureditev sledi tudi drugim ciljem poleg tistih, ki jih zajema pravo Unije, tudi če lahko posredno vpliva na to pravo, ter ali na tem področju obstaja posebna ureditev prava Unije ali ureditev, ki lahko na to področje vpliva (točki 36 in 37).

V obravnavani zadevi je med drugim preučilo merilo, ali se z zadevnim nacionalnim ukrepom uresničuje cilj, ki je zajet v zadevni direktivi. V zvezi s tem je odločilo, da iz značilnosti ureditve iz postopka v glavni stvari izhaja, da ta ne sledi cilju zagotavljanja minimalnega varstva delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca iz Direktive 2008/94/ES, ampak drugemu cilju, in sicer želi zagotoviti, da španska država plača odškodnino za škodljive posledice, nastale zaradi trajanja sodnega postopka, ki presega 60 delovnih dni. Poleg tega je Sodišče navedlo, da zgolj okoliščina, da ureditev iz postopka v glavni stvari spada na področje, na katerem ima Unija pristojnosti na podlagi člena 153(2) PDEU, ne more povzročiti uporabe Listine. Tako je na podlagi vseh preučenih elementov ugotovilo, da za zadevno ureditev ni mogoče šteti, da izvaja pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine, ter da je zato ni mogoče preučiti glede na jamstva iz Listine in zlasti njenega člena 20 (točke od 38 do 41, 46, 48 in 49 ter izrek).⁷

⁶ Direktiva 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca (UL L 283, 28.10.2008, str. 36).

⁷ Ta sodba je bila predstavljena v Letnem poročilu 2014, str. 14.

2. Elementi, ki omogočajo presojo obstoja nacionalnega ukrepa za „izvajanje prava Unije“

2.1. Pravo Unije državam članicam nalaga eno ali več posebnih obveznosti ali pa za nacionalni položaj velja posebna ureditev prava Unije

Sodba z dne 6. marca 2014, Siragusa (C-206/13, EU:C:2014:126)

Tožeča stranka, lastnik nepremičnine na območju varovane krajine, je izvedel dela za povečanje prostornine te nepremičnine, za katera prej ni dobil dovoljenja. Ker tovrstnih del ni bilo mogoče odobriti naknadno, je Soprintendenza Beni Culturali e Ambientali di Palermo (direktorat za kulturno in okoljsko dediščino v Palermu, Italija) izdal odredbo o vzpostavitvi prvotnega stanja na zemljišču, kar je vključevalo odstranitev vseh nezakonito izvedenih del.

Predložitveno sodišče, pri katerem je bila vložena tožba zoper to odredbo, se je vprašalo, ali zadevna nacionalna ureditev s tem, da na podlagi domneve za neko kategorijo del izključuje presojo njihove skladnosti z varstvom krajine, pri čemer zanje določa sankcijo odstranitve, pomeni neupravičeno in nesorazmerno kršitev lastninske pravice, ki je zagotovljena s členom 17 Listine.

Sodišče, ki je odločalo o svoji pristojnosti za odgovor na vprašanje za predhodno odločanje, je opozorilo, da pojem „izvajanje prava Unije“ v smislu člena 51(1) Listine zahteva neko raven povezave, ki presega dejstvo, da so zadevna področja sorodna ali da eno od področij posredno učinkuje na drugo. Dodalo je, da je za to, da bi se ugotovilo, ali se nacionalna ureditev nanaša na izvajanje prava Unije v smislu člena 51 Listine, treba poleg drugih elementov preveriti, ali je cilj zadevne nacionalne ureditve izvajanje določbe prava Unije, kakšna je narava te ureditve in ali sledi ciljem, ki jih pravo Unije ne zajema, tudi če lahko nanj vpliva posredno, ter ali obstaja posebna ureditev prava Unije na tem področju ali pa taka, ki lahko na to področje vpliva (točki 24 in 25).

V obravnavani zadevi je Sodišče za ugotovitev svoje nepristojnosti uporabilo več elementov, ki jih je tako izpeljalo. Pravzaprav je ugotovilo, da določbe prava Unije, na katere se je sklicevalo predložitveno sodišče, državam članicam ne nalagajo nikakršne obveznosti glede spornega položaja iz postopka v glavni stvari. Poleg tega je poudarilo, da cilji ureditve prava Unije in sporne nacionalne ureditve niso enaki. Nazadnje je navedlo, da določbe sporne nacionalne ureditve ne pomenijo izvajanja pravil prava Unije, in ugotovilo, da ni pristojno za odgovor na vprašanje, ki ga je zastavilo Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (deželno upravno sodišče za Sicilijo, Italija) (točke od 26 do 33 in izrek).

Sodba z dne 21. decembra 2011 (veliki senat), N. S. in drugi (C-411/10, EU:C:2011:865)

Spor v glavni stvari se je nanašal na več državljanov tretjih držav, ki so potovali prek Grčije, preden so v Združenem kraljestvu ali na Irskem vložili prošnjo za azil. Nasprotovali so svoji predaji v Grčijo, ki je bila država članica, ki bi bila v skladu z Uredbo (ES) št. 343/2003⁸ (imenovana Uredba Dublin II) sicer pristojna za preučitev njihovih prošenj za azil. Trdili so namreč, da bi taka predaja kršila njihove temeljne pravice oziroma da so bili v Grčiji postopki ali pogoji za prosilce za azil neustrezni, tako da bi morala država članica, na ozemlju katere so v tistem trenutku bili, uporabiti možnost iz člena 3(2) Uredbe Dublin II, da sprejme odgovornost za obravnavanje prošenj za azil in odločanje o njih.

⁸ Uredba Sveta (ES) št. 343/2003 z dne 18. februarja 2003 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 109).

V tej zadevi sta se zastavili med drugim dve vprašanji o področju uporabe Listine.

Tako je moralo Sodišče na prvem mestu odločiti, ali odločitev, ki jo sprejme država članica na podlagi člena 3(2) Uredbe Dublin II, o tem, ali bo obravnavala prošnjo za azil, za obravnavanje katere glede na merila, ki so določena v poglavju III te uredbe, ni odgovorna, spada na področje uporabe prava Unije za namen člena 6 PEU in/ali člena 51 Listine. V zvezi s tem je Sodišče poudarilo, da člen 3(2) Uredbe Dublin II državam članicam priznava pooblastilo za odločanje po prostem preudarku, ki je sestavni del skupnega evropskega azilnega sistema, ki je določen v Pogodbi o delovanju Evropske unije in ki ga je oblikoval zakonodajalec Unije. To pooblastilo za odločanje po prostem preudarku se mora izvrševati ob spoštovanju drugih določb navedene uredbe. Poleg tega država članica, ki se odloči, da bo obravnavala prošnjo za azil, postane država članica, ki je odgovorna v smislu Uredbe Dublin II, in mora po potrebi obvestiti drugo državo članico ali druge države članice, na katere se prošnja za azil nanaša. Po mnenju Sodišča je zato treba šteti, da država članica, ki izvršuje to pooblastilo za odločanje po prostem preudarku iz člena 3(2) Uredbe Dublin II, izvaja pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine (točke 55 in od 65 do 69 ter točka 1 izreka).

Na drugem mestu se je v delu, v katerem so bila nekatera vprašanja za predhodno odločanje postavljena glede obveznosti Združenega kraljestva na področju varstva, ki se podeli osebi, za katero se uporablja Uredba Dublin II, zastavilo vprašanje, ali upoštevanje Protokola št. 30 o uporabi Listine Evropske unije o temeljnih pravicah v Republiki Poljski in Združenem kraljestvu vpliva na dane odgovore. Sodišče je odgovorilo nikalno. Da je prišlo do te ugotovitve, je poudarilo, da iz člena 1 tega protokola izhaja, da navedeni protokol ne vpliva na veljavnost Listine za Združeno kraljestvo ali Poljsko, kar je potrjeno v tretji in šesti uvodni izjavi navedenega protokola. V teh okoliščinah je Sodišče razsodilo, da člen 1(1) Protokola št. 30 pojasnjuje člen 51 Listine in da njegov cilj ni Republiko Poljsko in Združeno kraljestvo oprostiti obveznosti spoštovanja določb Listine, sodišču katere od teh držav članic pa preprečiti, da zagotovi spoštovanje teh določb (točke 116, 119, 120 in 122 ter točka 4 izreka).⁹

Sodba z dne 27. marca 2014, Torralbo Marcos (C-265/13, EU:C:2014:187)

V tej zadevi je tožeča stranka pred predložitvenim sodiščem zahtevala izvršitev pogodbe o poravnavi, ki jo je sklenila s toženo družbo, ki je prekinila njeno pogodbo o zaposlitvi. V tej pogodbi je bilo med drugim določeno, da tožena družba za namene poravnave priznava, da je bila odpoved pogodbe o zaposlitvi nezakonita, in da bo tožeči stranki izplačala odškodnino. Za toženo družbo pa je bil sprejet načrt finančne reorganizacije.

Čeprav je predložitveno sodišče izdalo sklep, s katerim je odredilo prisilno izvršitev pogodbe o poravnavi, je bila ta izvršitev takoj ustavljena, ker je bil za to družbo sprejet načrt finančne reorganizacije in ker ni bilo nobenega premoženja, ki bi bilo pred tem načrtom predmet zavarovanja. Predložitveno sodišče je z drugim sklepom zavrnilo interno pritožbo, ki jo je tožeča stranka vložila zoper prvi sklep, saj je menilo, da zadnjenavedeni sklep ostaja v veljavi, ker insolvenčni postopek ni bil končan. Tožeča stranka, ki je napovedala pritožbo, je pred predložitvenim sodiščem izpodbijala zahtevo, naj predloži potrdilo o plačilu takse, ki je v španskem pravu določena kot pogoj za vložitev pritožbe. Predložitveno sodišče je Sodišče vprašalo, ali je s členom 47 Listine skladen sporni španski zakon, s katerim se od delavca zahteva plačilo takse, da bi lahko vložil pritožbo v okviru izvršilnega postopka, katere cilj je, da se sodno razglasi insolventnost delodajalca, zaradi česar bi ta delavec v skladu z Direktivo 2008/94/ES¹⁰ imel pravico obrniti se na pristojno jamstveno ustanovo.

⁹ Ta sodba je bila predstavljena v Letnem poročilu 2011, str. 55.

¹⁰ Direktiva 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca (UL L 283, 28.10.2008, str. 36).

Najprej, po mnenju Sodišča cilj nacionalne ureditve, ki določa sodne takse za vložitev pritožbe v zadevah s področja socialnega prava in ki na splošno ureja nekatere takse na področju izvajanja sodne oblasti, ni izvajanje določb prava Unije. Poleg tega je Sodišče navedlo, da pravo Unije ne obsega nobene specifične ureditve na tem področju ali ureditve, ki bi lahko vplivala na to nacionalno zakonodajo. Ker sporni položaj tako ni spadal na področje uporabe prava Unije, se je Sodišče razglasilo za nepristojno za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe (točke od 28 do 30, 32 in 43 ter izrek).

Sodba z dne 1. decembra 2016, Daouidi (C-395/15, EU:C:2016:917)

V tej zadevi je tožeča stranka izpodbijala odpoved njene pogodbe o zaposlitvi. Čeprav je bila tožeča stranka namreč zaradi nesreče pri delu za nedoločen čas začasno nezmožna za delo, je bila njena pogodba o zaposlitvi odpovedana iz disciplinskih razlogov. Pri Juzgado de lo Social nº 33 de Barcelona (socialno sodišče št. 4 v Barceloni, Španija) je zato vložila tožbo, primarno zaradi ugotovitve ničnosti odpovedi njene pogodbe o zaposlitvi.

To sodišče je navedlo, da je bilo na voljo dovolj dokazov, da se je štelo, da je bil resnični razlog te odpovedi nezmožnost tožeče stranke za delo kot posledica nesreče, ki jo je utrpela pri delu. Predložitveno sodišče se je zato vprašalo, ali bi bilo treba za takšno odpoved šteti, da je v nasprotju s pravom Unije, ker pomeni kršitev načela prepovedi diskriminacije, pravice do varstva v primeru neupravičene odpustitve, pravice do poštenih in pravičnih delovnih pogojev, pravice dostopa do dajatev socialne varnosti ter pravice do varovanja zdravja, kot so določene v členu 21(1), členih 30 in 31, členu 34(1) ter členu 35(1) Listine.

Sodišče je spomnilo, da kadar pravni položaj ne spada na področje uporabe prava Unije, v skladu z ustaljeno sodno prakso ni pristojno za njegovo obravnavo, in da morebiti navedene določbe Listine same ne morejo zagotoviti podlage za tako pristojnost. V zvezi s tem je Sodišče poudarilo, da je treba ugotoviti, da glede na tedanje stanje postopka v glavni stvari ni bilo ugotovljeno, da obravnavani položaj spada na področje uporabe določbe prava Unije, ki je vsebovana drugje kot v Listini. V zvezi z Direktivo 2000/78/ES¹¹ je zlasti menilo, da dejstvo, da je oseba zaradi nesreče, ki jo je utrpela pri delu, za nedoločen čas začasno nezmožna za delo v smislu nacionalnega prava, ne pomeni, da se omejitev zmožnosti te osebe lahko opredeli kot „dolgotrajna“ v smislu pojma „hendikepiranost“ iz te direktive. V obravnavani zadevi je Sodišče odločilo, da ni pristojno za odgovor na zastavljeno vprašanje (točke 63, 64, 65 in 68).

Sodba z dne 16. maja 2017 (veliki senat), Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373)

V glavni stvari je šlo za spor med družbo Berlioz Investment Fund SA in direktorjem luksemburške uprave za neposredne davke v zvezi z denarno sankcijo, ki jo je ta prvonavedeni družbi naložil, ker ni odgovorila na zahtevo po informacijah v okviru izmenjave s francosko davčno upravo. Tožeča stranka je namreč na to zahtevo po informacijah odgovorila delno, ker je menila, da druge zahtevane informacije niso bile pomembne – v smislu Direktive 2011/16/EU¹² – za presojo, ali bi bilo treba za izplačilo dividend s strani njene francoske hčerinske družbe uporabiti davčni odtegljaj, kar je predmet nadzora, ki ga opravlja francoska davčna uprava. Zaradi tega delnega odgovora ji je direktor uprave za neposredne davke naložil upravno globo na podlagi luksemburškega zakona.

Tožeča stranka se je zato obrnila na tribunal administratif (upravno sodišče, Luksemburg) in mu predlagala, naj preveri utemeljenost odločbe, s katero ji je bilo odrejeno, naj sporoči zahtevane

11 Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnem okviru enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79).

12 Direktiva Sveta 2011/16/EU z dne 15. februarja 2011 o upravnem sodelovanju na področju obdavčevanja in razveljavitvi Direktive 77/799/EGS (UL L 64, 11.3.2011, str. 1).

informacije. To sodišče je glavno tožbo za spremembo višine upravne globe razglasilo za delno utemeljeno in je zato globo znižalo, v preostalem pa je tožbo zavrnilo in odločilo, da ni treba odločiti o podrednem zahtevku za razglasitev ničnosti. Tožeča stranka je nato vložila pritožbo pri Cour administrative (višje upravno sodišče, Luksemburg), v kateri je trdila, da je upravno sodišče s tem, da je na podlagi luksemburškega zakona zavrnilo preveritev utemeljenosti odredbe, ki se je nanjo nanašala, kršilo njeno pravico do učinkovitega pravnega sredstva, kot je zagotovljena s členom 6(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP).

Ker je predložitveno sodišče menilo, da bi bilo morda treba upoštevati člen 47 Listine, ki je določba, ki odraža pravico iz člena 6(1) EKČP, se je med drugim vprašalo, ali je treba za namene uporabe Listine šteti, da država članica izvaja pravo Unije v smislu člena 51 Listine, če v svoji zakonodaji določi denarno sankcijo za stranko, ki zavrne predložitev informacij v okviru izmenjave informacij med davčnimi organi med drugim na podlagi določb Direktive 2011/16/EU.

Po mnenju Sodišča je treba ugotoviti, ali je nacionalni ukrep, ki določa takšno sankcijo, mogoče šteti za izvajanje prava Unije. Zato je poudarilo, da so z Direktivo 2011/16/EU državam članicam naložene nekatere obveznosti. Zlasti je ugotovilo, da člen 5 te direktive določa, da zaproseni organ organu prosilcu posreduje nekatere podatke. Poleg tega je navedlo, da v skladu s členom 18 Direktive 2011/16/EU, naslovljenim „Obveznosti“, zaprosena država članica uporabi svoje ukrepe za zbiranje informacij, da bi pridobila zaprosene informacije. Poleg tega morajo po mnenju Sodišča države članice v skladu s členom 22(1)(c) Direktive 2011/16/EU sprejeti vse potrebne ukrepe za zagotovitev nemotenega delovanja postopkov upravnega sodelovanja, predvidenih v tej direktivi. Zato je ugotovilo, da Direktiva 2011/16/EU s sklicevanjem na ukrepe za zbiranje informacij na podlagi nacionalne zakonodaje državam članicam nalaga sprejetje ukrepov, potrebnih za pridobitev zaprosenih informacij, tako da so spoštovane njihove obveznosti na področju izmenjave podatkov. V zvezi s tem je menilo, da okoliščina, da Direktiva 2011/16/EU ne določa izrecno uporabe sankcij, ne preprečuje, da bi se štelo, da so sankcije del izvajanja te direktive in da torej spadajo na področje uporabe prava Unije. Zato je odločilo, da je treba člen 51(1) Listine razlagati tako, da država članica, če v svoji zakonodaji določi denarno sankcijo za stranko, ki zavrne predložitev informacij v okviru izmenjave med davčnimi organi med drugim na podlagi določb Direktive 2011/16/EU, izvaja pravo Unije v smislu te določbe in da se zato Listina uporablja (točke od 32 do 42 in točka 1 izreka).

Sodba z dne 13. junija 2017 (veliki senat), Florescu in drugi (C-258/14, EU:C:2017:448)

V tej zadevi so bile tožeče stranke v postopku v glavni stvari romunski sodniki, ki so hkrati opravljali delo univerzitetnih učiteljev. Po več kot tridesetih letih sodniškega dela so uveljavljali pravico do pokojnine, ki so jo v skladu s takrat veljavnim nacionalnim pravom lahko prejeli hkrati z dohodki od svojega učiteljskega dela. V okoliščinah gospodarske krize pa je bil nato sprejet nov zakon, ki je tako hkratno prejemanje prepovedoval, Curtea Constituțională (ustavno sodišče, Romunija) pa je ta zakon razglasilo za skladen z ustavo. Tožeče stranke so zato vložile tožbo zoper odločbe o prekinitvi izplačevanja njihovih pokojnin in trdile, da je bil ta novi zakon v nasprotju s pravom Unije, zlasti z določbami Pogodbe o Evropski uniji in Listine. Ker je bila ta tožba zavrnjena na prvi stopnji in nato v postopku s pritožbo, so tožeče stranke vložile revizijo pri predložitvenem sodišču. V teh okoliščinah je to sodišče Sodišče vprašalo, ali člena 6 PEU in 17 (lastninska pravica) Listine nasprotujeta taki nacionalni zakonodaji, ki določa prepoved hkratnega prejemanja neto pokojnine in dohodkov iz dejavnosti, ki se opravlja za javne institucije, če višina te pokojnine presega znesek nacionalne povprečne bruto plače, ki je bil uporabljen kot osnova za določitev državnega proračuna za socialno varnost.

Preden je Sodišče odgovorilo na vprašanje predložitvenega sodišča glede vsebine, je najprej preučilo, ali se za tako nacionalno zakonodajo lahko šteje, da se z njo izvaja pravo Unije, da bi ugotovilo, ali se Listina za spor o glavni stvari sploh uporablja.

V zvezi s tem je poudarilo, da je bil sporni zakon, kot navaja predložitveno sodišče, sprejet zato, da bi Romunija lahko izpolnila zaveze glede gospodarskega programa, ki jih je sprejela v razmerju do Unije ter ki ji omogočajo koriščenje ugodnosti iz aranžmaja za zagotavljanje finančne pomoči in so vsebovane v memorandumu o soglasju¹³. Med pogoji, določenimi s tem memorandumom o soglasju, je navedeno zmanjšanje sredstev za plače v javnem sektorju in reforma ključnih parametrov pokojninskega sistema zaradi dolgoročnega izboljšanja javnih financ. Sodišče je zato ugotovilo, da je ukrep prepovedi kumulacije iz postopka v glavni stvari, s katerim se sočasno sledi prej navedenima ciljema, namenjen izpolnjevanju zavez, ki jih je Romunija sprejela z memorandumom o soglasju, ki je del prava Unije. Pravna podlaga tega memorandumu je namreč člen 143 PDEU, s katerim je Uniji podeljena pristojnost za odobritev medsebojne pomoči države članici, katere valuta ni euro in ki ima plačilnobilančne težave ali glede katere obstaja resna nevarnost, da bi v tovrstne težave zašla (točke 31, 45 in 47).

Sodišče je dodalo, da je z memorandumom o soglasju Romuniji sicer prepuščeno polje proste presoje pri izbiri ukrepov, ki so najprimernejši, da se doseže spoštovanje navedenih zavez. Vendar, prvič, ko država članica sprejema ukrepe v okviru pooblastila za odločanje po prostem preudarku, ki ji je podeljeno z aktom prava Unije, je treba šteti, da to pravo izvaja v smislu člena 51(1) Listine. Drugič, cilji, določeni v členu 3(5) Odločbe 2009/459/ES¹⁴, in tisti, določeni v memorandumu o soglasju, so dovolj podrobni in natančni, da je mogoče šteti, da je prepoved kumulacije, ki izhaja iz nacionalnega zakona, namenjena izvajanju tega memorandumu in te odločbe ter s tem prava Unije, v smislu člena 51(1) Listine. Zato se Listina uporablja za spor o glavni stvari (točka 48).

Sklep z dne 21. februarja 2013, Ajdini (C-312/12, EU:C:2013:103)

Tožeča stranka, srbski državljan, je s svojo ženo in njunima mladoletnima otrokoma, prav tako srbskimi državljani, živel v Belgiji. Vsi so imeli dovoljenje za bivanje v Belgiji, kjer so bili vpisani v register tujcev, ne pa tudi v register prebivalstva. V tej državi so prejeli socialno pomoč. Tožeča stranka je vložila prošnjo za nadomestilo za invalide, ki je bila zavrnjena, ker kot srbski državljan ni izpolnjeval pogoja državljanstva, ki je z belgijskim zakonom določen za taka nadomestila.

Tožeča stranka je zatrjevala diskriminacijo in pri tribunal du travail de Huy (delovno sodišče v Huyu, Belgija) vložila tožbo za spremembo te odločbe. To sodišče je po eni strani navedlo, da je Cour constitutionnelle (ustavno sodišče, Belgija) že imelo priložnost odločati o vprašanju, ali se lahko šteje, da pogoji v zvezi z državljanstvom, ki so določeni v navedenem zakonu, pomenijo diskriminacijo, in odločilo, da ne. Po drugi strani je navedlo pomisleke nižjestopenjskih sodišč glede sledenja tej sodni praksi Cour constitutionnelle. Predložitveno sodišče je torej Sodišče vprašalo, ali je treba pravo Unije ter zlasti člene 20 (enakost pred zakonom), 21 (prepoved diskriminacije) in 26 (vključenost invalidov) Listine razlagati tako, da je nacionalna ureditev, s katero se državljanu tretje države, kandidatke za pristop k Uniji, ki zakonito prebiva v državi članici dvanajst let ter ima zelo močne in trajne vezi s to državo, le zaradi njegovega državljanstva odreka možnost prejemanja nadomestila za invalide, skladna s pravom Unije in navedenimi določbami Listine.

Sodišče je navedlo, da predložitvena odločba ne vsebuje nobenega konkretnega elementa, na podlagi katerega bi bilo mogoče sklepati, da pravni položaj tožeče stranke v postopku v glavni stvari spada na področje prava Unije ali da se s sporno nacionalno zakonodajo izvaja pravo Unije. Po mnenju Sodišča ni razvidno, da bi tožeča stranka kljub dolžini bivanja v Belgiji imela status rezidenta za daljši čas v smislu Direktive 2003/109/ES¹⁵, saj je iz sistema, ki ga je ta država uvedla, jasno razvidno, da se ta status lahko pridobi le po posebnem postopku. Poleg tega je Sodišče poudarilo, da je predložitveno sodišče ugotovilo,

¹³ Memorandum o soglasju, sklenjen med Evropsko skupnostjo in Romunijo 23. junija 2009 v Bukarešti in Bruslju.

¹⁴ Odločba Sveta 2009/459/ES z dne 6. maja 2009 o zagotovitvi srednjeročne finančne pomoči Skupnosti Romuniji (UL L 150, 13.6.2009, str. 8).

¹⁵ Direktiva Sveta 2003/109/ES z dne 25. novembra 2003 o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 272).

da Republika Srbija z Unijo ni sklenila nobenega sporazuma o sistemu socialne varnosti, ki bi se lahko uporabljal za državljana tretje države, ki je v takem položaju kot tožeča stranka. Sodišče je tako ugotovilo, da se za tožečo stranko v postopku v glavni stvari med njenim bivanjem v Belgiji uporablja sistem socialne varnosti, ki ga ureja nacionalno pravo, ki mora določiti pogoje za dodelitev dajatve, ki je predmet spora o glavi stvari, in zato sklenilo, da ni pristojno za odgovor na predlog za sprejetje predhodne odločbe (točke od 22 do 30).

Sklep z dne 7. novembra 2013, SC Schuster & Co Ecologic (C-371/13, EU:C:2013:748)

Tožeča stranka je v upravnem sporu pred predložitvenim sodiščem predlagala razglasitev ničnosti odločbe o odmeri davka in odločbe, s katero so bili odrejeni ukrepi za zavarovanje, ki so se nanašali na njeno lastnino, ki ju je izdal Direcția Generală a Finanțelor Publice a Județului Sibiu (generalni direktorat za javne finance v Sibiuu, Romunija). Po vložitvi te tožbe je bil zoper tožečo stranko s civilno sodbo začet postopek zaradi insolventnosti, zaradi česar je predložitveno sodišče v skladu z romunskim zakonikom o civilnem postopku postopek v glavni stvari ustavilo. Vendar je Curtea de Appel Alba Iulia (pritožbeno sodišče v Albi Iulii, Romunija) zadnjenavedeno sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo v odločanje predložitvenemu sodišču.

Ker je predložitveno sodišče menilo, da je bila pravica tožeče stranke do poštenega sojenja v smislu člena 47(2) Listine morda kršena, saj je bila zakonitost sporne odločbe o odmeri davka v obravnavanem primeru predmet preučitve v dveh ločenih postopkih, enem pred upravnim sodiščem na davčnem področju in drugem pred civilnim sodiščem v okviru postopka zaradi insolventnosti, je Sodišče vprašalo o skladnosti odločbe Curtea de Appel Alba Iulia (pritožbeno sodišče v Albi Iulii) s členom 47(2) Listine in členom 15 Uredbe (ES) št. 1346/2000¹⁶.

Sodišče je ugotovilo, da nima pristojnosti za odgovor na ta predlog za sprejetje predhodne odločbe. V zvezi s členom 15 Uredbe (ES) št. 1346/2000, na katerega se je sklicevalo predložitveno sodišče, je namreč poudarilo, da očitno ni upošteven za odločitev o sporu o glavni stvari in da v predložitveni odločbi ni nobenega drugega elementa, ki bi sicer omogočil, da bi se štelo, da je namen navedenih določb zakonika o civilnem postopku izvajanje tega člena. V zvezi s tem je poudarilo, da navedeni člen vsebuje pravilo za določitev prava, ki se uporabi v primeru nasprotja med zakonodajami več držav članic, obravnavani primer pa je urejalo izključno romunsko pravo, katerega uporaba se ni izpodbijala (točke od 16 do 20).

Sklep z dne 7. septembra 2017, Demarchi Gino (C-177/17 in C-178/17, EU:C:2017:656)

Spora o glavni stvari sta potekala med upnikoma, ki sta sodelovala v dveh različnih stečajnih postopkih, in Ministero della Giustizia (ministrstvo za pravosodje, Italija) v zvezi s plačilom zneskov, ki jih je zadnjenavedeno dolgovalo iz naslova pravične odškodnine zaradi trajanja sodnih postopkov. Navedena postopka sta namreč trajala predolgo, zato sta upnika pri Corte d'appello di Torino (višje sodišče v Torinu, Italija) vložila tožbo, s katero sta na podlagi italijanskega zakona predlagala izplačilo odškodnine za škodo, ki sta jo utrpela. To sodišče je njunim predlogom ugodilo. Tožeči stranki sta nato pri predložitvenem sodišču vložili tožbi zaradi izvršitve obveznosti, ki so bile zadevnemu javnemu organu naložene s tema odločbama, ki sta postali pravnomočni. Tožeči stranki pa nista izpolnili obveznosti, ki so določene z italijanskim zakonom in se nanašajo na zapletene upravne formalne zahteve, zato je moralo predložitveno sodišče njuni tožbi razglasiti za nedopustni.

¹⁶ Uredba Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 1, str. 191).

Predložitveno sodišče se je spraševalo glede skladnosti določbe italijanskega zakona o formalnih zahtevah s pravico do poštenega sojenja, ki je določena z Listino, zato je Sodišču zastavilo vprašanje, ali načelo iz člena 47(2) (pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča) Listine v povezavi s členi 67, 81 in 82 PDEU nasprotuje nacionalni zakonodaji, na podlagi katere se od oseb, ki so utrpeli škodo zaradi predolgega trajanja sodnega postopka v zvezi z zadevo, ki spada na področje pravosodnega sodelovanja, zahteva, da opravijo več zapletenih upravnih opravil, da bi dosegle plačilo pravične odškodnine, za katero je bilo državi naloženo, da jim jo mora izplačati, ne da bi lahko medtem predlagale uvedbo sodnega postopka izvršbe in nato zahtevale povračilo škode, povezane z zapoznelim plačilom navedene odškodnine.

Sodišče je opozorilo na svojo sodno prakso v zvezi z neuporabo temeljnih pravic Unije v razmerju do nacionalne ureditve, ker določbe Unije z zadevnega področja državam članicam niso nalagale nikakršne obveznosti glede spornega položaja iz postopka v glavni stvari. V obravnavani zadevi je navedlo, da z določbami Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki jih je navedlo predložitveno sodišče (in sicer člena 81 in 82 PDEU), državam članicam niso naložene posebne obveznosti, kar zadeva izterjavo zneskov, ki jih država dolguje iz naslova pravične odškodnine zaradi predolgega trajanja sodnega postopka, in da pravo Unije v trenutnem stanju ne vsebuje nobenih posebnih predpisov s tega področja. Na podlagi več preučeni elementov je ugotovilo, da ni pristojno za odgovor na vprašanje, ki ga je zastavilo predložitveno sodišče (točke od 21 do 25, 28 in 29 ter izrek).

2.2. Ovira ali omejitev pravice Unije ali preprečitev njenega učinkovitega uživanja

Sodba z dne 30. aprila 2014, Pflieger (C-390/12, EU:C:2014:281)

V tej zadevi so bili obravnavani štiri spori, ki jim je skupno to, da so bili po pregledih, opravljenih v različnih krajih Avstrije, začasno zaseženi igralni avtomati, za katere se je štelo, da so služili prirejanju prepovedanih iger na srečo. Ti aparati naj bi se uporabljali brez predhodnega dovoljenja upravnih organov, ki se zahteva z avstrijskim zveznim zakonom o igrah na srečo (Glücksspielgesetz, BGBl. 620/1989).

Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Oberösterreich (samostojno deželno upravno sodišče Zgornje Avstrije, Avstrija), ki so mu bili ti spori predloženi, je Sodišče vprašalo o skladnosti te ureditve s svobodnim opravljanjem storitev, ki je zagotovljeno s členom 56 PDEU ter členi od 15 do 17, 47 in 50 Listine. Zlasti je namreč menilo, da avstrijski organi niso dokazali niti tega, da sta bili v obravnavanem obdobju kriminalnost iger in odvisnost od njih dejansko velika težava, niti tega, da sta bila boj proti kriminaliteti in varstvo igralcev, in ne zgolj maksimiranje državnih prihodkov, resnična cilja monopola nad igrami na srečo.

V postopku pred Sodiščem je več nacionalnih vlad menilo, da se Listina za spore o glavni stvari ne uporablja, ker področje iger na srečo ni bilo harmonizirano in ker nacionalne ureditve tega področja ne pomenijo izvajanja prava Unije v smislu člena 51(1) Listine.

V zvezi s tem je Sodišče potrdilo, da če se izkaže, da nacionalna ureditev lahko ovira uresničevanje ene ali več temeljnih svoboščin, ki jih zagotavlja Pogodba, in če se država članica za obrazložitev tega sklicuje na nujne razloge v splošnem interesu, se ta nacionalna ureditev lahko med izjeme, ki jih določa pravo Unije za utemeljitev te omejitve, uvrsti le, če je to v skladu s temeljnimi pravicami, katerih spoštovanje zagotavlja Sodišče. Po njegovem mnenju ta obveznost skladnosti s temeljnimi pravicami očitno spada na področje uporabe prava Unije in zato tudi na področje uporabe Listine. Sklicevanje države članice na izjeme, ki jih določa pravo Unije, da bi utemeljila omejevanje temeljne svoboščine, ki jo zagotavlja Pogodba, je treba zato šteti za „izvajanje prava Unije“ v smislu člena 51(1) Listine.

Listina se je za obravnavano zadevo torej uporabljala. Ureditev na področju iger na srečo, ki jo je sprejela Avstrija, je resnično ovirala svobodno opravljanje storitev, ki je zagotovljeno s členom 56 PDEU. Poleg tega sta bila za utemeljitev te ureditve navedena cilja varstva igralcev in boja zoper kriminaliteto, povezano s temi igrami, ki sta nujna razloga v splošnem interesu, za katera je s sodno prakso Sodišča določeno, da lahko utemeljita omejitve temeljnih pravic v sektorju iger na srečo. Sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da preizkus omejitve, ki izvira iz te nacionalne ureditve, z vidika člena 56 PDEU zajema tudi morebitne omejitve pri uresničevanju pravic in svoboščin, določenih v Listini, in odločilo, da ločena obravnava v zvezi s tem ni potrebna (točke 35, 36, 39, 42 in 60).¹⁷

Sodbi z dne 13. septembra 2016 (veliki senat), Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675) in CS (C-304/14, EU:C:2016:674)

Državljana tretjih držav so organi njunih držav članic gostiteljic, ki sta bili državi državljanstva njunih mladoletnih otrok, glede katerih sta imela izključno pravico do varstva in vzgoje in ki so bili državljani Unije, zaradi njune predkaznovanosti obvestili o zavrnitvi izdaje dovoljenja za prebivanje oziroma o odločbi o odpovedi prebivanja in vrnitvi. V prvi zadevi (C-165/14, Rendón Marín) je bila tožeča stranka oče dveh mladoletnih otrok, sina, ki je bil španski državljan, in hčerke, ki je bila poljska državljanica, glede katerih je imel izključno pravico do varstva in vzgoje ter ki sta vedno prebivala v Španiji. V drugi zadevi (C-304/14, CS) je bila tožeča stranka mati otroka, ki je bil britanski državljan, ki je z njo živel v Združenem kraljestvu ter glede katerega je imela izključno pravico do varstva in vzgoje.

Predložiteni sodišči, (Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija) in Upper Tribunal (višje sodišče, Združeno kraljestvo)), ki sta ti zadevi obravnavali, sta Sodišče vprašali, ali se lahko že s predkaznovanostjo utemelji zavrnitev pravice do prebivanja ali odpoved prebivanja državljanu tretje države, ki ima izključno pravico do varstva in vzgoje mladoletnega državljana Unije.

Sodišče je najprej pojasnilo, da se Direktiva 2004/38/ES o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic¹⁸ uporablja le za državljane Unije in njihove družinske člane, ki se preselijo v državo članico, ki ni tista, katere državljan so, ali v njej prebivajo. V obravnavanih položajih sta le tožeča stranka v prvi zadevi in njegova poljska hči lahko imeli pravico do bivanja na podlagi te direktive. Čeprav se je ta direktiva uporabljala le za položaj enega od otrok, so se lahko vsi trije otroci, na katere sta se nanašali ti zadevi, na podlagi člena 20 PDEU in le zato, ker so bili državljani Unije, sklicevali na pravice, ki so povezane s tem statusom (ki med drugim zajemajo pravico do gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic).

Sodišče je nato spomnilo, da obstajajo zelo posebni položaji, v katerih je treba, čeprav sekundarnega prava o pravici do prebivanja, ki jo imajo državljani tretjih držav, ni bilo mogoče uporabiti in zadevni državljan Unije ni uresničeval pravice do prostega gibanja, pravico do prebivanja vseeno podeliti državljanu tretje države, članu družine navedenega državljana Unije, sicer bi bil državljanstvu Unije odvzet polni učinek, če bi zaradi zavrnitve take pravice navedeni državljan Unije namreč moral zapustiti ozemlje Unije v celoti in bi bil tako prikrajšan za dejansko izvrševanje bistva pravic, ki so podeljene s tem statusom. Po mnenju Sodišča je za položaje, ki so s tem zajeti, značilno, da so, čeprav so urejeni s predpisi, ki načeloma spadajo v pristojnost držav članic, in sicer s predpisi, ki se nanašajo na pravico državljanov tretjih držav do vstopa in prebivanja zunaj področja uporabe določb sekundarnega prava, vseeno bistveno povezani s svobodo gibanja in prebivanja državljana Unije, ki nasprotuje temu, da pravica do vstopa in prebivanja državljanom tretje države ne bi bila priznana v državi članici, v kateri ta državljan Unije prebiva, da ne bi prišlo do kršitve te svoboščine. Sodišče je na podlagi tega ugotovilo, da

¹⁷ Ta sodba je bila predstavljena v Letnem poročilu 2014, str. 34.

¹⁸ Direktiva 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).

imajo trije otroci, na katere sta se ti zadevi nanašali, kot državljani Unije pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju Unije ter da vsaka omejitev te pravice spada na področje uporabe prava Unije. Če bi starši, državljani tretje države, morali ozemlje Unije zapustiti, bi po mnenju Sodišča lahko bila posledica obeh obravnavanih položajev odhod njihovih otrok, zaradi česar bi bilo tem trem otrokom preprečeno dejansko izvrševanje bistvene vsebine pravic, ki so jim podeljene s statusom državljanov Unije. Ta položaja zato spadata na področje uporabe prava Unije.

Nazadnje, Sodišče je v teh sodbah poudarilo, da člen 20 PDEU ne posega v možnost držav članic, da se sklicujejo na izjemo, povezano med drugim z vzdrževanjem javnega reda in varovanjem javne varnosti. Vendar je tudi navedlo, da ker sta zadevna položaja zajeta s pravom Unije, morata predložitveni sodišči pri njeni presoji upoštevati pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, kot je določena v členu 7 Listine, pri čemer je treba ta člen razumeti v povezavi z obveznostjo upoštevanja koristi otroka, ki je priznana s členom 24(2) Listine (sodba C-165/14, Rendón Marín, točke od 74 do 81 in 85) (sodba C-304/14, CS, točke od 29 do 33, 36 in 48).

Sodba z dne 21. decembra 2016, AGET Iraklis (C-201/15, EU:C:2016:972)

Tožeča stranka, grška družba, katere glavna delničarka je francoska multinacionalka, je izpodbijala odločbo grškega ministra za delo o neodobitvi njenega načrta kolektivnega odpusta. Če med strankami ni sporazuma o načrtu kolektivnega odpusta, lahko v skladu z grškim pravom prefekt ali inšpektor za delo po oceni treh meril (razmere na trgu, položaj podjetja in interes nacionalnega gospodarstva) ne odobri dela ali vseh načrtovanih odpustov.

Symvoulio tis Epikrateias (državni svet, Grčija), ki mu je bila zadeva predložena, je Sodišče vprašalo o skladnosti take predhodne upravne odobritve z Direktivo o kolektivnih odpustih¹⁹ in svobodo ustanavljanja, ki je zagotovljena s Pogodbama (svoboda, ki jo francoska multinacionalka uresničuje z večinskim deležem, ki ga ima v obravnavani zadevi v grški družbi, ki je tožeča stranka). Natančneje, predložitveno sodišče je Sodišče vprašalo o skladnosti te grške ureditve s pravom Unije ob upoštevanju dejstva, da je v Grčiji huda gospodarska kriza in izjemno visoka stopnja brezposelnosti.

Po mnenju Sodišča se temeljne pravice, ki jih zagotavlja Listina, lahko uporabljajo, kadar lahko nacionalna ureditev ovira uresničevanje temeljne svoboščine, ki je zagotovljena s Pogodbama, zadevna država članica pa se sklicuje na nujne razloge v splošnem interesu, da bi tako oviranje upravičila. Sodišče je tudi pojasnilo, da je lahko v takem primeru zadevna nacionalna ureditev upravičena do predvidenih izjem le, če je skladna s temeljnimi pravicami, katerih spoštovanje zagotavlja Sodišče. Dodalo je, da ta obveznost skladnosti s temeljnimi pravicami spada na področje uporabe prava Unije in zato tudi na področje uporabe Listine. Sklicevanje države članice na izjeme, ki jih določa pravo Unije, za utemeljitev omejevanja temeljne svoboščine, ki jo zagotavlja Pogodba, je zato treba po mnenju Sodišča šteti za „izvajanje prava Unije“ v smislu člena 51(1) Listine.

Ker se je v obravnavanem primeru štel, da grška ureditev omejuje svobodo ustanavljanja, se je Listina uporabljala. V utemeljitev te ureditve sta bila med drugim navedena cilja varstva delavcev in boja proti brezposelnosti. Ta cilja sta s sodno praksa dopustna kot nujna razloga v splošnem interesu, s katerima je mogoče utemeljiti omejitve temeljnih pravic, določenih s Pogodbo, če te omejitve spoštujejo člen 16 Listine (svoboda gospodarske pobude), če se z njimi lahko uresničujejo zastavljeni cilji in če ne presegajo tega, kar je potrebno za dosego zastavljenih ciljev (točke od 61 do 65 in od 71 do 75).

¹⁹ Direktiva Sveta 98/59/ES z dne 20. julija 1998 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi s kolektivnimi odpusti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 327)

III. Zadeve, v katerih predložitveno sodišče ni izkazalo povezanosti s pravom Unije

Sodba z dne 8. maja 2014, Pelckmans Turnhout (C-483/12, EU:C:2014:304)

V okviru spora o glavni stvari je belgijska družba, ki deluje na področju vrtnarstva, predlagala, naj se prepove praksa več konkurenčnih družb, da svoje trgovine odprejo za javnost sedem dni v tednu, saj je belgijsko pravo določalo obveznost enega dneva tedenskega počitka. Konkurenčne družbe pa so menile, da je zadevna ureditev v nasprotju s pravom Unije.

Rechtbank van koophandel te Antwerpen (gospodarsko sodišče v Antwerpnu, Belgija), ki je o zadevi odločalo, je Sodišču zastavilo vprašanje za predhodno odločanje (za odgovore nanje glej sklep Pelckmans Turnhout, C-559/11, EU:C:2012:615), Grondwettelijk Hof (ustavno sodišče, Belgija) pa vprašanje glede ustavnosti. Zadnjenavedeno sodišče je odločilo, da se bo obrnilo na Sodišče. Ker je nacionalna ureditev določala izjeme in se ni uporabljala za vse trgovce, se je to sodišče namreč spraševalo o njeni skladnosti z načeloma enakosti in prepovedi diskriminacije, ki sta med drugim določeni v členih 20 in 21 Listine. Sodišče je zato zaprosilo za razlago teh členov ob upoštevanju členov 15 (svoboda izbire poklica in pravica do dela) in 16 (svoboda gospodarske pobude) Listine, členov od 34 do 36 PDEU (o prostem pretoku blaga) ter členov 56 in 57 PDEU (o svobodi opravljanja storitev).

Sodišče je razsodilo, da v obravnavani zadevi njegova pristojnost za razlago navedenih določb Listine ni dokazana. Da je prišlo do te ugotovitve, je najprej opozorilo, da mora v skladu s členom 94(c) njegovega poslovnika predlog za sprejetje predhodne odločbe vsebovati razloge, ki so predložitvenemu sodišču vzbudili dvom glede razlage ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije, ter zvezo, ki po mnenju predložitvenega sodišča obstaja med temi določbami in zadevno nacionalno zakonodajo. Ti razlogi in povzetek upoštevni dejstev, ki se zahteva s členom 94(a) tega poslovnika, morajo namreč Sodišču omogočiti, da poleg dopustnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe preveri tudi svojo pristojnost za odgovor na zastavljeno vprašanje. Sodišče pa je v obravnavani zadevi ugotovilo, da predložitvena odločba ne vsebuje nobenega konkretnega elementa, na podlagi katerega bi bilo mogoče sklepati, da zadevni pravni položaj spada na področje uporabe prava Unije, kar je nujni pogoj, da bi država članica lahko zaprosila za razlago Listine. Po mnenju Sodišča namreč v predložitveni odločbi ni bilo nikjer dokazano, da spor vsebuje elemente, ki bi bili povezani s kakršnim koli položajem, na katerega se nanašajo določbe Pogodbe, ki jih navaja tudi predložitveno sodišče (točke 16, 20, 22, 23, 26 in 27 ter izrek).

Sodba z dne 2. julija 2015, Gullotta in Farmacia di Gullotta Davide & C. (C-497/12, EU:C:2015:436)

Ta zadeva se je nanašala na italijanskega farmacevta, ki je v eni od svojih trgovin s parafarmaceutskimi izdelki želel prodajati zdravila, ki se predpisujejo na recept, vendar stroškov zanje zdravstvena služba ne povrne. Potrebno dovoljenje pa mu je bilo zavrnjeno, ker je italijanska zakonodaja določala, da se taka zdravila lahko prodajajo samo v lekarnah. Farmacevt je trdil, da je ta zakonodaja v nasprotju s pravom Unije, in se je obrnil na Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (deželno upravno sodišče za Sicilijo, Italija). To je zato Sodišču zastavilo več vprašanj za predhodno odločanje, od katerih se je eno nanašalo na razlago člena 15 (svoboda izbire poklica in pravica do dela) Listine.

Sodišče se je sklicevalo na člen 94(c) svojega poslovnika in menilo, da predložitvena odločba ne izpolnjuje zahtev iz tega člena. Ni namreč omogočila razumevanja razlogov, iz katerih je predložitveno sodišče dvomilo o skladnosti zadevne zakonodaje s členom 15 Listine. Poleg tega ni vsebovala navedb, ki bi Sodišču omogočile, da predložitvenemu sodišču zagotovi elemente razlage prava Unije, ki bi mu

pomagali rešiti pravni problem, ki se mu je zastavil. Sodišče je zato ugotovilo, da zastavljeno vprašanje za predhodno odločanje ni dopustno, saj je menilo, da nima na voljo potrebnih elementov, da bi nanj dalo koristen odgovor (točke od 17 do 21 ter izrek).

Sklep z dne 11. decembra 2014, Stylinart (C-282/14, EU:C:2014:2486)

V tej zadevi je bil del nepremičnine v lasti trgovske družbe, katere sedež je bil na Poljskem ter katere dejavnost je bila zagotavljanje prevoza in dostave pohištva v Nemčijo, razlaščen zaradi gradnje ceste. Zaradi te razlastitve je morala navedena družba sprejeti nekatere ukrepe, ki so znatno povečali njene operativne stroške. Po poljskem pravu pa je odškodnina za odrejeno razlastitev lahko ustrezala le vrednosti razlaščenega premoženja. Nobena pravna podlaga ni dopuščala, da bi se v to nadomestilo vključila povzročena škoda, in sicer dejanska škoda in izgubljeni dobiček. Ker je ta družba menila, da znesek njene odškodnine ni zadosten, se je obrnila na Sąd Rejonowy w Rzeszowie (občinsko sodišče v Rzeszowu, Poljska), ki se je nato obrnilo na Sodišče, da bi ugotovilo, ali je bila zadevna ureditev v skladu s členoma 16 (svoboda gospodarske pobude) in 17 (lastninska pravica) Listine. Predložitveno sodišče se je nato sklicevalo na sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice in se vprašalo, ali ne bi bilo mogoče s pravili iz Listine zapolniti pravne praznine, ki po njegovih ugotovitvah obstaja v poljskem pravu.

Sodišče je razsodilo, da njegova pristojnost za odgovor na predložitveno odločbo ni izkazana, saj ta odločba ni vsebovala minimalnih pojasnil glede povezave, ki jo je predložitveno sodišče vzpostavilo med pravom Unije in nacionalno zakonodajo. Sodišče je spomnilo na vsebino člena 94(c) svojega poslovnika in nato navedlo, da se je predložitveno sodišče omejilo na navedbo določb Listine, ne da bi navedlo druge določbe prava Unije in ne da bi navedlo vsaj konkretne elemente, zaradi katerih se sprašuje o razlagi ali uporabi pravila Unije, ki ni vsebovano v Listini (točke od 19 do 22 in izrek).

Sklep z dne 25. februarja 2016, Aiudapds (C-520/15, EU:C:2016:124)

Agenzia Italiana del Farmaco (italijanska agencija za zdravila, v nadaljevanju: AIFA) je izdala odločbo, s katero je bila uporaba zdravila proti raku omejena le na javne in zasebne bolnice, izključene pa so bile strukture ambulantne kirurgije. Associazione Italiana delle Unità Dedicare Autonome Private di Day Surgery e dei Centri di Chirurgia Ambulatoriale (v nadaljevanju: Aiudapds) je zato zoper to odločbo na predložitvenem sodišču vložila izredno pravno sredstvo pri predsedniku republike. Zatrjevala je hudo protikonkurenčno ravnanje nekaterih farmacevtskih podjetij in pomembne opustitve agencije AIFA. Eno od farmacevtskih podjetij je nato vložilo ugovor zoper ta postopek in predlagalo, naj pravno sredstvo Aiudapds obravnava deželno upravno sodišče.

Predložitveno sodišče se je spraševalo o skladnosti take ureditve, ki eni od strank po vložitvi izrednega pravnega sredstva pri predsedniku republike omogoča, da brez soglasja druge stranke spora ali brez njenega sodelovanja doseže, da predsednik republike zadevo odstopi deželnemu upravnemu sodišču, s členom 47, drugi odstavek (pravica od učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča), in členom 54 (prepoved zlorabe pravic) Listine, saj naj bi za šibkejše stranke postopka povzročila pomembno in nepravilno neugodnost.

V obravnavani zadevi je Sodišče poudarilo, da predložitvena odločba ne vsebuje nobenega elementa, zaradi katerega bi bilo mogoče šteti, da se spor o glavni stvari nanaša na razlago ali uporabo pravila prava Unije, ki ni vsebovano v Listini. Zato se je razglasilo za očitno nepristojno za odgovor na vprašanje, ki ga je zastavilo predložitveno sodišče (točki 21 in 23).